

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

פרשת כי תבא - ז' דנחמתא

תראי כי שפעת [-שפע וריבוי של] גמלים תכסך, בכרי - רצים מהירים הרוכבים על סוסי מדון ועיפה, ובדרך כלל נשלחים הרצים לבשר בשורות דחופות, כלם משבא יבאו, שזו ארץ רחוקה, ויפחד לבבך שמא באו למלחמה, אך אחר כך ירחב לבבך, כי תראי שכל הגמלים והרוכבים הללו זָהב ולבונה ישאו, להביא לך מנחה, ותהלת ה' יבשרו - והרצים המהירים באו לבשר תהילות ה'. (ז) כל צאן קדר [-ארצות ערב] יקבצו לך, אילי נביות המובחרים ישרתונך, ובתחילה יפחד לבבך כי לא תביני מי קיבץ אלייך את כולם, ולאיזה צורך, אבל אחר כך ירחב וישמח לבבך, כי בהמות אלו יעלו על רצון מזבחי, ולשם כך הובאו על ידי כל העמים, ובית תפארת - בית המקדש, אפאר בקרבנות משובחים אלו. (ח) וכיון שביאת האנשים מכל העולם לארץ ישראל תהיה דומה לעננים העפים בשמים במהירות ממקום למקום, יפחד לבבך בתחילה, כי לא תדעי מי אלה כעב תעופינה, והם הגויים המביאים זהב ומנחה לישראל, ונמשלו לעננים הבאים למקום אחר ומרוקנים שם את מימיהם, וכיונים אל ארבותיהם, וזהו המשל ליהודים שיחזרו לארץ ישראל מכל העולם על מנת להשאר שם, כדרך היונים החוזרות אל מקומם הראשון. (ט) אבל אחר כך ירחב וישמח לבבך, וכנגד השאלה הראשונה, מי אלה כעב תעופינה, תדעי כי לי איים יקוו, ויבואו לשם ה' אפילו מהאיים הרחוקים ביותר, ואנליות תשיש יבואו כבראשנה, כפי שבאו בזמן שלמה המלך. וכנגד השאלה השניה, מי הם הבאים כיונים אל ארובותיהם, תדעי כי באו להביא בניך מרחוק, ויהיה כספם וזהבם אתם - עם בניך, כדרך העוקר ממקומו למקום אחר כדי להשתקע בו, שמביא איתו את כל נכסיו. והביאה של הגויים מהאיים הרחוקים תהיה לשם ה' אלהיך, כי יתנשא שמו לעיני כל העמים. ולקדוש ישראל - לשם ה' המייחד שמו על ישראל הקדושים, יביאו הגויים גם את בניך איתם, כי פארך - לשם ולתפארת, ויביאו את הבנים כדרך

ספר ישעיהו, פרק ס (א) במליצת הנביא מתואר זמן הגלות כחושך ואפילה, ולכן בשעה שיבוא זמן הגאולה ייאמר לכנסת ישראל, קומי מהחושך שאת שרוייה בו, אורי - האירי לכל בני העולם, כי בא אורך - הגיע זמן הישועה הגשמית, בעניני הגוף והנפש, וכבוד ה', שזהו האור האלוקי המופיע על הנביאים ועבדי ה', עליך זרת. (ב) כי הנה החשך המוחלט יכסה את הארץ, והיינו את הגויים הכופרים בכלל מציאות ה', והרי הם כנמצאים בחושך מוחלט, וערפל לאמים, וזהו רמו לדת ישמעאל, שמאמינים באחדות ה', אך יש בדתם פרטים כוזבים, והרי זה כמקום שהשמש זורחת עליו, אך יש בו ערפל הממלא את האויר, עד שאין השמש נראית שם, וכנגד זה, ועליך זרח ה' ויאיר לך, בשונה מהאומות השרויות בחושך, וכבודו עליך יראה, כי לא יהיה ערפל של טשטוש הדעת והדת, אלא יתגלה ה' לנביאים, עד שיראו את כבודו בבירור. (ג) והלכו גוים - המון העם של הגויים לאורך, שזהו אור התורה, ומלכי גוים - מלכי הגויים, שהם במדרגה גדולה יותר, יילכו לנגה זרחך, שזהו אור ה' בעצמו. (ד) שאי סביב עיניך, לארבע רוחות העולם, וראי, כלם - כל אומות העולם נקבצו באו לך, אך לא באו למלחמה, אלא ללמוד תורה ודבר ה', ובניך מרחוק יבאו עמם, ובנותיך הקטנות, על צד תאמנה - תילקחנה בידיהם, כדרך שנושא האומן את היונק, על צידו. (ה) אז תראי את הדבר, ולרוב הפלא שבדבר תתבונני היטב לראות שלא טעית בראייתך, ונהרת - תראי שאכן ראייתך הראשונה היתה נכונה, שכל הגויים באים לארצך, ופחד ורחב לבבך - בתחילה יפחד ליבך מחשש שהם באים למלחמה, ואחר כך יתרחב הלב משמחה, כשתראי שפניהם לשלום, ומבאר כמה סיבות לכך שבתחילה יפחד הלב, ואחר כך יתרחב משמחה, כי יהפך עליך המון ים - בתחילה ייראה כאילו כל הים נהפך אליך לשוטף, כי כל המון הגויים יבואו אליך, אך אחר כך ישמח ליבך, כי יראה שחיל גוים - כל עושרם של הגויים יבאו לך. (ו) ובתחילה

שמביאים מנחה קדושה לשם ה'. (י) אחרי שיתקבצו ישראל לארצם, וּבְנוּ בְנֵי נֹכַח אֶת חֲמַתִּיךָ, וּמַלְכֵיהֶם, שלא יבנו בעצמם, וְשָׂרְתוּנֶיךָ על ידי שיעזרו לבונים בכסף ובזהב, כִּי בְקֶצְפִי, שזוהו כעס קטן, הִפִּיתִיךָ, וּבְרִצוֹנִי רַחֲמַתִּיךָ, לפייסך גם על העבר. (יא) אף שיבנו הגויים חומה לירושלים, לא יהיה זה מחמת פחד ממלחמה, וּפְתַחוּ שְׁעָרֶיךָ תְּמִיד, כי לא יבוא עוד צר ואויב על ירושלים, ויוכלו להשאיר את שעריה פתוחים, ומלבד זאת שלא יהיה צורך לסוגרם, הרי יוֹמָם וְלַיְלָה לא יִסְגְּרוּ - לא יוכלו השערים להסגר כלל, לא ביום ולא בלילה, מחמת ריבוי הבאים מכל העולם, לְהֵבִיא אֵלֶיךָ חֵיל - כל עושרם של הגוים, וּמַלְכֵיהֶם נְהוּגִים - ינהיגו ויוליכו את מלכיהם למשוח אותם למלכות בירושלים. (יב) והטעם שירצו למושחם בירושלים, כִּי הַגּוֹי וְהַמְּמַלְכָה אֲשֶׁר לא יַעֲבֹדוּךָ, יֹאבְדוּ. וְהַגּוֹיִם שלא יַעֲבֹדוּךָ, חָרַב יַחֲרַבוּ. (יג) אחר שתיאר את בנין חומת ירושלים, מתאר את בניית המקדש, כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן אֵלֶיךָ יָבֹוא - את עצי הארז הגבוהים ביותר, שיער הלבנון מתכבד בהם, יביאו אלייך לצורך בניית המקדש, בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאֲשׂוּר, שהם מיני עצים יקרים, יַחֲדוּ יבואו, כאילו מעצמם, לְפָאֵר מְקוֹם מִקְדָּשִׁי, שזוהו בית המקדש, שיבנה ויתכבד על ידי בני האדם, וּמְקוֹם רַגְלִי, שזוהו קדש הקדשים, אֶכְבֹּד בעצמי, ולא על ידי אנשים. (יד) וְהִלְכּוּ אֵלֶיךָ שְׂחוֹחַ בְּנֵי מְעַנֶּיךָ - הגויים שעינו אותך בזמן הגלות יבואו אלייך כפופים כדי לפייסך, וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עַל כַּפּוֹת רַגְלֶיךָ כָּל מְנַאֲצֶיךָ - הגויים שלא עינו אותך, אלא רק גידפו וניאצו אותך בגלות, ישתחוו עתה אל כפות רגלייך, לרוב חשיבותך, וְקָרְאוּ לָךְ, לירושלים, עִיר ה', וְצִיּוֹן, שהיא מקום קרית המלוכה ומושב הכהנים והסנהדרין, תִּקְרָא קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל, כי שם יהיה ניכר יותר גילוי כבוד ה', בנתינת רוח קודשו על ישראל, לפי קדושתם. (טו) תַּחַת הַיּוֹתֵךָ עד עתה עֲזוּבָה מִבְּנֵיךָ, וּשְׁנוּאָה מִהַגּוֹיִים, וְאַיִן עוֹבֵר בְּמִקוֹמְךָ, מחמת השממה. הרי שעתה יהיו הדברים להיפך, כנגד מה שהיית עזובה מבנייך, וְשָׂמַתִּיךָ כַּעַת מַמְלַכָה גְדוּלָה לְגֵאוֹן עוֹלָם, ונגד מה שהיית שנואה מהאומות, תהיי עתה מְשׁוּשׁ דוֹר וְדוֹר, כי כולם יאהבו אותך וישמחו על הצלחתך. (טז) וכנגד מה שהיית שוממה מאין עובר, וְיִנְקֶתָ חֵלֶב גוֹיִם, כי כל הטוב והשפע של הגויים יבוא אלייך, וְשִׂד מְלָכִים תִּינָקִי, כלומר, מלכי הגויים האוספים את הכסף מכל אנשי מלכותם, כמו השדיים שבהם נאסף החלב, גם הם יתנו לך מס, וְיִדְעַתָּ כִּי אֲנִי ה' מוֹשִׁיעֶךָ, והישועה באה על ידי שם הוי"ה, המורה על שליטתו ומלכותו בכל העולמות, כי תכלית הישועה תהיה לתקן את כל העולמות במלכות ה', וְגֹאֲלֶךָ - אבל

הגאולה תהיה פרטית עבורך, על ידי שה' הוא אֲבִיר יַעֲקֹב. (יז) והמס שיתנו הגויים לישראל באותו זמן לא יהיה בדרך כפיה והכרח, אלא אדרבה, תַּחַת הַנְּחֻשֶׁת שֶׁתִּבְקָשִׁי מֵהֶם, אֲבִיא זָהָב, וְתַחַת הַבְּרִזָּל אֲבִיא כֶּסֶף, וְתַחַת הָעֲצִים נְחֻשֶׁת, וְתַחַת הָאֲבָנִים בְּרִזָּל, כי הם ירצו להוסיף ולהביא יותר ממה שתחייבי אותם, וְשָׂמַתִּי פְקֻדָתֶךָ שְׁלוֹם - המינוי והפיקוד שלך על הגויים לא יהיה בדרך מלחמה וכפיה, אלא בדרך שלום, וְנִגְשִׁיךָ צְדָקָה - הנְּגִישָׁה שלך בהם להביא לך מס יהיה בעיניהם כצדקה ומצוה, כי יידעו שהם עושים בכך את רצון ה', ויעשו זאת בחפץ לב ושמחה. (יח) לא יִשְׁמַע עוֹד חֲמָס שֶׁבִין אָדָם לַחֲבִירוֹ בְּאַרְצֶךָ, ולא ישמע שִׁד וְשָׂבָר מאויבים חיצוניים בְּגִבּוֹלֶיךָ, וְקָרְאתָ שְׂוֹעָה חוֹמַתֶיךָ - הישועה עצמה של ה' היא תהיה החומה המגינה עלייך, עד שלא תצטרכי לחומה גשמית כדי להיוושע מהאויבים, וְשָׁעָרֶיךָ תִּהְיֶה - התהילה של צדקת העם היא תהיה הישועה השומר שלא יהיה חמס בארצך, כי כולם יהיו מהוללים לצדיקים, ואין פרץ בשעריהם. (יט) לא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשָּׂמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם, וְלַלַּיְלָה הִירַח לא יֵאִיר לָךְ - וגם בלילה לא תאיר השמש על ידי השלכת אורה על הירח, המעביר את אור השמש אל הארץ, כי לא יהיה צורך באור זה כלל, וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם, במקום אור היום של השמש, וְאֵלֶיךָ לְתַפְאֲרֶתְךָ - יחוד אלוקותו על הנביאים והצדיקים יהיה במקום אור הירח, כי הם מקבלים את אור ה', ומעבירים אותו לכל העם. (כ) לא יָבֹוא עוֹד שָׂמֶשׁךָ - אור ה', שיהיה תחת השמש, לא ישקע לעולם, וְיִרְחָךָ, שזוהו האור העקיף המאיר דרך הנביאים והצדיקים, לא יִאֲסֹף אֹרֶם, כִּי ה' יִהְיֶה לָךְ לְאוֹר עוֹלָם, שאינו מתבטל, וְשָׁלְמוֹ יָמֶי אֲבָלְךָ, ולא תצטרכי לעולם ללכת לגלות, ששם מוסתר ממך אור ה', אלא תשארי תמיד תחת השגחת ה' ואורו. (כא) וגם אור ה'ירחי, שזוהו אור הנביאים והצדיקים, לא יתבטל לעולם, כי וְעַמְּךָ יהיו כְּלָם צְדִיקִים, ולא יגלו מארצם עוד, אלא לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶת הָאָרֶץ, ולא ישארו הצדיקים מועטים וחלשים כפי שהם עתה, אלא יִצְרֵם מְטַעֵי - הנטיעה הרכה והקטנה שנטעתי כעת, תגדל ללא שיעור, עד שִׁמְעֶשָׂה יָדֶי זֶה יהיה לְהִתְפָּאֵר - ישלח פארות, שהם ענפי העץ, ויגדל מאד. (כב) הַקָּטָן שֶׁבֵינֵיהֶם יִהְיֶה לְאֶלֶף, וזהו ריבוי הכמות, וְהַצָּעִיר באיכות כוחו יהיה לְגוֹי עָצוּם, בריבוי כח ועוצמה, והגם שהישועה מתמהמהת מלבוא, והעם עתה חלשים ומועטים, הנה אֲנִי ה', בְּעֵתָה אֲחִישְׁנָה - בבוא העת המיועדת לכך אעשה את הדבר בזריזות, ואקיים את הבטחתי: